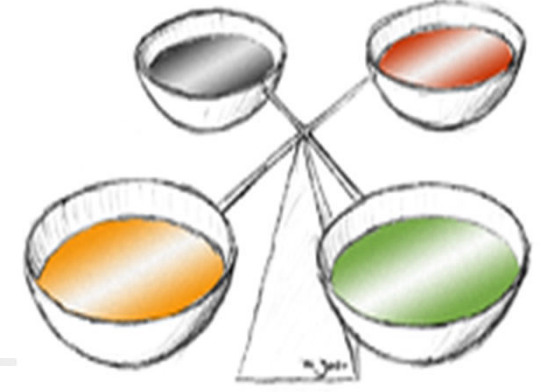

Sağlık ve Hastalık

- Hipokrat ve Galen, sağlığın vücuttaki dört sıvı yani balgam, kan, sarı ve siyah safranin dengesinin bir ürünü olduğunu ve sağlıksız yaşam tarzlarının bu dengeyi bozduğunu söylemişlerdi.

Sağlık Tanımları

- **Biyolojik bilimler açısından sağlık**, bedenin her bir hücrelerinin en üst düzeyde işlev gördüğü ve hücrelerarası uyumun varolduğu bir durumdur.
- **Davranış bilimlerine göre;** kişinin çevresiyle uyumu ve beklemediği bir olay karşısındaki savunma potansiyelidir.

Sağlık

- 1948 DSÖ Tüzüğü'nde sağlığın tanımı şu şekilde yapılmıştır:
 - Yalnızca hastalık veya sakatlığın olmaması durumu değil, fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden tam iyilik halidir.

- Homeostatik dengede olma durumu

Sağlığın 6 özelliği

- Hastalığın olup olmaması
- Tam fizik, mental ve sosyal iyilik hali
- Normal rolleri sürdürme
- Gelişimsel ve davranışsal potansiyelin mümkün verdiği ölçüde gelişim
- Optimal fonksiyonluluk
- Kişisel algı

İyilik hali

- Öz sorumluluk
- Uzak hedef
- Dinamik büyüme süreci
- Günlük karar verme (beslenme, stres yönetimi, fiziksel uygunluk, koruyucu sağlık ve duygusal sağlığı)
- Kişinin bütünlüğü

İyilik halinin boyutları

- Fiziksel
- Sosyal
- Duygusal/ Psikolojik
- Entelektüel /Mesleki
- Spiritüel

İyilik halinin boyutları

- Fiziksel
- Sosyal
- Duygusal
- Entelektüel
- Spiritüel

- Fiziksel olarak sağlıklı olma +
-genel olarak dengeli beslenme, fiziksel olarak aktif olma, düzenli uyku, doktor kontrolü gibi fiziksel sağlığa yönelik davranışları (Olumlu sağlık d.) yerine getirme
-Madde kullanımından kaçınma

İyilik halinin boyutları

- Fiziksel
- Sosyal
- Duygusal
- Entelektüel
- Spiritüel

-Bireylerin diğer bireylerle, toplumla, çevreyle ve doğayla etkileşimin niteliği ve derecesini gösterir

-Aile, arkadaşlar ve diğer önemli kişiler tarafından alınan sosyal destek

-Hemcins ve karşı cinsle sağlıklı ilişkiler

-Diğerlerine saygı ve tolerans

İyilik halinin boyutları

- Fiziksel
- Sosyal
- Duygusal,
- Entelektüel
- Spiritüel

- Daha çok içsel deneyimlere ilgili olan boyut

-Duyguların farkındalığı, duyguları kontrol ve ifade edebilme,

-kendine, yaşam durumlarına ve çatışmalara gerçekçi, olumlu ve geliştirici olarak bakabilme gibi özellikleri

-Duygularla/stresle yapıcı ve olumlu biçimde başa çıkabilmek

İyilik halinin boyutları

- Fiziksel
- Sosyal
- Duygusal
- Entelektüel
- Spiritüel

-entellektüel olarak aktif olmayı sevme,
-bilgilerini kendi ve toplum için kullanma,
-problem çözme
-kişisel değerlerini doyuracak
etkinliklerde bulunma,
-rolleri arasında denge kurma,
becerilerini topluma katkı için kullanma

İyilik halinin boyutları

- Fiziksel
- Sosyal
- Duygusal
- Entelektüel
- Spiritüel

-Yaşamın amacını ve anlamını araştırma,
-Yaşamına anlam ve amaç veren bir güce
inanma

- Kişinin ahlak, değer ve etik ilkeleri

**-Spirituel iyilik hali iyi olan birey,
kendini tamamlanmış ve yaşamdan
doyum alan biri olarak hisseder.**

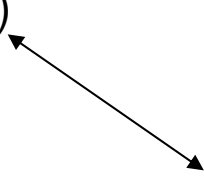
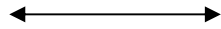
Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi

İnsan biyopsikososyal bir varlıktır.

Fizyolojik Gereksinimler
(Beslenme, boşaltım,
solunum)

Sosyal Gereksinimler:
Güvenlik, barınma...

Psikolojik Gereksinimler: Ait
olma, sevgi, saygı, kendini
gerçekleştirme

Temel insan haklarından biri olarak: Sağlık

- Ottawa Sözleşmesi (Birinci Uluslararası Sağlık Teşviki ve Geliştirilmesi Konferansı, Ottawa, 17-21 Kasım 1986)
 - huzur
 - yeterli ekonomik kaynak
 - gıda ve barınma
 - istikrarlı bir eko-sistem
 - sürdürülebilir kaynak kullanımını içeren bazı ön şartları vurgulamaktadır.
- bütüncül sağlık anlayışı

Hastalığın (Illness) 5 özelliği

- Kişisel durum
- Fiziksel, duygusal, entelektüel, sosyal, gelişimsel ve spiritüel fonksiyonluluğun azalması
- Hastalıkla eşanlımlı değil
- Hastalıkla ilişkili olmayabilir
- Sadece kişi **rahatsız** olduğunu söyleyebilir

Hastalığın (Disease) 3 özelliği

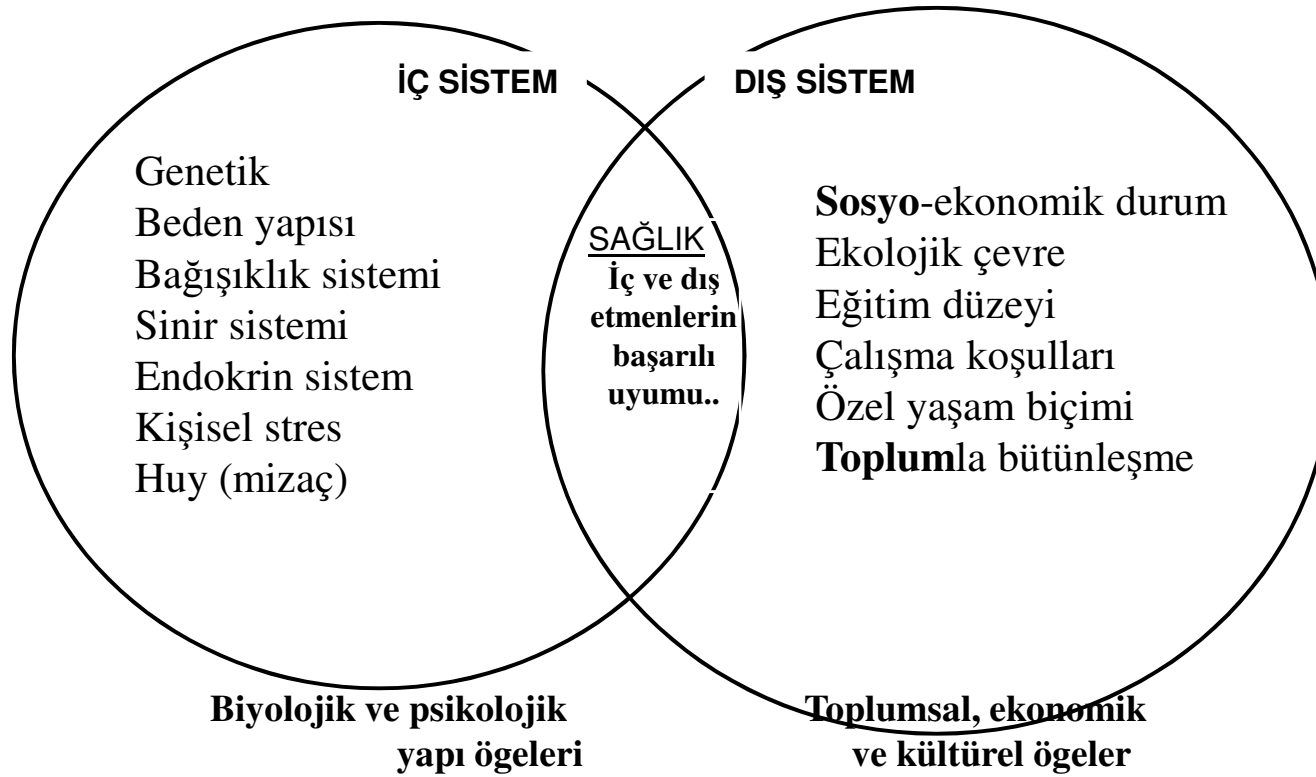
- Beden fonksiyonlarında değişim
- Normal yaşam süresinde azalma ya da kapasite azalması
- Hastalığın nedeni etyoloji

Hastalık kavramı

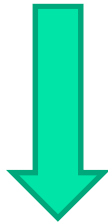
- **Tıbbi modele göre hastalık,** Belirtilerle kendini gösteren patolojik tablodur. İnsan bedenindeki işlevsizlikler organizmadaki biyokimyasal değişmelerle anlaşılır. Hastalık, bakteri, virüs, hatalı gen ya da kazalardan kaynaklanır. Bu görüş insanı sosyal çevresinden, ilişkilerinden ve kimliğinden soyutlanarak ele alınmasına ve bir nesne gibi algılanmasına neden olur.
- **Sosyolojik modele göre hastalık;** Hastalık kültürel ve sosyal yapıdan kaynaklanır. Bu model sağlığı geliştirmek için yaşam standardı üzerine yoğunlaşmak gerektiğini savunur. (Ekonomik, eğitim)

Sağlıklı Birey?

Modern tıp (19. yüzyıl)

- Hastalıkların yaşam tarzıyla ilişkili olduğu kanıtlayarak sağlığın sürdürülmesi için korunmanın tedaviden daha akılcı bir yol olduğu

Sağlığın geliştirilmesi

Sağlığı Geliştirme

- Bireylerin sağlık durumunu iyileştirmek için;
 - Sağlığı tehdit eden faktörler üzerinde bireylerin **kontrollerini arttırmayı** sağlayan bir süreçtir.
 - Yaklaşık 25 yıldır sağlık sorunlarının kontrolünde temel strateji olarak ele alınmaktadır.

Sağlığın geliştirilmesi

- İnsanların kendi sağlıkları üzerindeki kontrollerini artırmalarını ve sağlıklarını geliştirmelerini sağlama süreci
- Sağlığın korunması ve geliştirilmesine yönelik davranış değişikliği oluşturmak amacı ile verilen sağlık eğitime, organisasyonel, ekonomik ve çevresel tabanlı tüm desteklerin bileşimi
- Kaynak: Sağlığın Teşviki ve Geliştirilmesine Yönelik Ottawa Sözleşmesi. DSÖ, Cenevre,1986

Sağlığı Geliştirme Stratejileri

- 1. Bireysel güçlendirme (sağlık okur-yazarlığı ve **sağlık davranışı**),
- 2-Toplumu güçlendirme,
- 3-Sağlık sistemini güçlendirme,
- 4- Sağlıklı toplum politikaları inşa etmek için sektörler arası işbirliği

Sağlığın korunması ve geliştirilmesi

- Sağlığın korunması ve geliştirilmesi, insanların *sağlığın belirleyicileri* üzerindeki kontrollerini artırmalarını böylece *kendi sağlıklarını iyileştirmelerini sağlama sürecidir. Sağlığın teşviki ve geliştirilmesi* çabasının sürdürülmesi için **katılım** esastır.

Sağlığın korunması ve geliştirilmesi

- Sağlığın Teşviki ve Geliştirilmesine Yönelik Ottawa Sözleşmesi'nde çerçevesi olduğu üzere beş öncelikli eylem alanı tarafından desteklenir:
 - Sağlıklı halk politikası oluşturulması,
 - Sağlığı destekleyici çevrelerin yaratılması,
 - Sağlık için toplum hareketinin güçlendirilmesi,
 - Kişisel becerilerin geliştirilmesi,
 - Sağlık hizmetlerinin yeniden yönlendirilmesi

Sağlığın korunması ve geliştirilmesi

- Jakarta Bildirgesi'nde beş öncelik belirlenmiştir:
 - Sağlığa yönelik sosyal sorumluluğun teşvik edilmesi
 - Sağlık gelişimi için yatırımların artırılması
 - Sağlığın teşviki ve geliştirilmesi için ortaklıkların genişletilmesi
 - Toplum kapasitesinin artırılması ve bireylerin yetkilendirilmesi
 - Sağlığın teşviki ve geliştirilmesi için altyapısının garantilenmesi

Sağlığın Korunması ve Geliştirilmesi: Kavramlar

Herkes için sağlık

- Dünyadaki tüm insanların, sosyal ve ekonomik açıdan verimli bir yaşam sürmelerine olanak tanıyacak bir sağlık düzeyine erişmeleri.
- Kaynak: Herkes için Sağlık serisinde kullanılan Terimler Sözlüğü. DSÖ, Cenevre,1984

Temel sağlık hizmetleri

- Pratik, bilimsel olarak geçerli ve sosyal olarak kabul edilebilir metotlarla, bir ülke veya toplumun ödeyebileceği bir maliyette erişilebilir kılınan zorunlu bir sağlık hizmetidir.
- Kaynak: Alma Ata Bildirgesi, DSÖ, Cenevre, 1978

Temel sağlık hizmetleri

- Toplumdaki birey ve ailelerin tam katılımı yoluyla
- Toplumun ve ülkenin kendine güven ve kendi kararını kendi verme anlayışı içinde
- Kendi kalkınmasının her aşamasında sürdürmek için gücünün yeteceği bir maliyette
- Evrensel olarak kabul edilebilir
- Kullanışlı
- Bilimsel olarak doğru
- Toplumsal olarak kabul edilebilir yöntemlere ve teknolojiye dayalı sağlık hizmetidir.

Temel sağlık hizmetleri

- Alma-Ata Bildirgesi'nde (UNICEF/DSÖ Temel Sağlık Hizmetleri Uluslararası Konferansı, 1978) ayrıca herkesin temel sağlık hizmetlerine erişiminin olması gerektiği ve herkesin buna dâhil olması gerektiği vurgulanmaktadır. Temel sağlık hizmetleri yaklaşımının içerdiği kilit bileşenler şunlardır:
 - Hakkaniyet,
 - *topluluk katılımı/dâhil olması,*
 - *sektörler arası olma,*
 - *teknolojinin uygunluğu,*
 - karşılanabilir maliyetler

Temel sağlık hizmetleri

- Sürekli bir sağlık bakımı sürecinin ilk oğesini meydana getirir.
- Bu yaklaşımın temelleri Türkiye'de 1961 yılında yrrlēe girmiş olan 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi yasası ile atılmıştır.
- Bu yasaya göre basamaklı hizmet, entegre hizmet, sevk sisteminin uygulanması, ekip hizmeti, toplum katılımı, sektörler arası iřbirliēi gibi çağdaş sağlık hizmeti anlayışının gereklilikleri tanımlanmıştır.

Temel sağlık hizmetleri

- Faaliyetler:

- Bireyler ve tüm topluma yönelik sağlık eğitimi
- Yeterli gıda maddeleri ve uygun beslenmenin teşvik edilmesi
- Güvenli su ve temel hijyenin yeterli olması
- Aile hekimliği de dâhil olmak üzere anne ve çocuk sağlığı hizmetleri
- Bağışıklama
- Yaygın hastalık ve yaralanmaların uygun şekilde tedavi edilmesi
- Temel ilaçların tedarik edilmesi

Temel Sağlık Hizmetleri

- Hastalıkların önlenmesi
- Sağlığın Geliştirilmesi (Sektörlerarası)
 - Yerel yönetimler,
 - Eğitim,
 - İşyeri,
 - Rekreasyon,
 - Barınma,
 - Ulaşım,
 - Çevre,
 - Tarım
- Sağlığın Korunması
- Erken Tanı
- Tedavi Hizmetleri
- Rehabilitasyon Hizmetleri
- Sakatlıkların ve sınırlılıkların giderilmesi

Hastalıkların önlenmesi

- Risk faktörünün azaltılması gibi yalnızca hastalığın ortaya çıkmasını önlemeye ilişkin tedbirleri değil, aynı zamanda ilerlemesini durdurmaya ve bir kez oluştuğunda sonuçlarını azaltmaya yönelik tedbirleri de içermektedir.
- Kaynak: Herkes İçin Sağlık serisinde kullanılan Terimler Sözlüğü'nden uyarlanmıştır. DSÖ, Cenevre, 1984

Hastalığın eliminasyonu

- Risk faktörlerinin eliminasyonu ve sağlıklı kalmak için gerekli faktörlerin oluşturulması
- Sonuçta sağlık, sağlık hizmeti verilen binalardan taşmakta fabrikalara, tarlalara ve mümkün olan iletişim olanaklarıyla her alana yayılmaktadır.

Sağlığın korunması

- Bireylerin hasta olmalarını engellemek için yapılan hizmetler bütünü anlamına gelmektedir. Üç basamağı olan bu kavram *birincil, ikincil ve üçüncül koruma* hizmetlerini içerir.

Sağlığın korunması

- *Birincil koruma*; bireye ve çevreye yönelik olarak yapılır. Bireye yönelik hizmetler bağışıklama, aile planlaması, sağlık eğitimi, kemoproflaksi, beslenme, temiz suyun sağlanması gibi aslında TSH basamaklarını içermektedir. Çevreye yönelik korucuyu hizmetler ise sağlıklı olmak için çevresel düzenlemelerin ve müdahalelerin sağlanması anlamına gelir.
- Örneğin; suyun temiz olduğundan emin olabilmek için düzenli olarak örnek alımları ve değerlendirmeleri

Sağlığın korunması

- *İkincil korunma* erken tanı ve tedavi hizmetlerini kapsar. Bu kapsamda bireylerin düzenli sağlık kontrolleri (check-up) yaptırmaları çok önemlidir.
- Örneğin; meme kanserinin erken saptanabilmesi için risk grubunda düzenli olarak mamografi taramalarının yapılması
- Ya da serviks kanseri erken tanısı için düzenli "smear" yaptırılması

Sağlığın korunması

- *Üçüncül koruma* hizmetleri rehabilitasyon hizmetlerini kapsar. Bu yolla da tanı konulmuş ve tedavi edilmekte olan hastalıkların daha fazla ilerlemesi engellenir. Bu sayede sakatlıkların ve kalıcı bozuklukların kişinin yaşamını olumsuz etkilemesi en az düzeye indirilir.
- Örneğin; bacağı ampute olan bir bireye protez olanaklarının sağlanması

Sağlığın geliştirilmesi

- Hastalıkların önlenmesi / Sağlığın korunması kavramlarının daha geniş bir bakış açısıyla ele alındığı bir yaklaşım olup sağlığa yönelik herhangi bir davranış ve yaşam durumu için, eğitim, örgütsel, ekonomik ve çevresel desteklerin bileşimi olarak tanımlanmaktadır.

Sağlığın geliştirilmesi

- İlk kez 1986 yılında Kanada'nın Ottawa kentinde Ottawa Bildirgesi ile Dünya kamuoyuna duyurulmuştur.
- Bireye yönelmenin yanısıra, fizik ve sosyal çevreye müdahaleleri de kapsar.

Sağlığın geliştirilmesi

- Bu sözleşme sağlığın geliştirilmesi için;
 - Sağlıklı kamu politikalarının oluşturulması,
 - Destekleyici bir çevrenin yaratılması,
 - Toplum katılımının güçlendirilmesi,
 - Kişisel becerilerin-yeteneklerin geliştirilmesi,
 - Sağlık hizmetlerinin gereksinimlere uyum sağlaması.

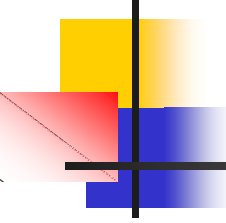
Sağlığı geliştirici etkinliklerle

- Yaşa özel mortalite oranı %13 oranında azaltılabilir,
- ortalama yaşam beklentisi 1.5 yıl kadar arttırılabilir,
- ölümlerin kalp hastalıkları, kronik bronşit, amfizem, böbrek hastalıkları, otoyol kazaları gibi en sık nedenlerinin yarısından fazlası ortadan kaldırılabilir..

Sağlık eğitimi

- Sağlık eğitimi, öğrenmeye yönelik bilinçli olarak yapılandırılmış fırsatlardan oluşur. Bilginin artırılması ve birey ve toplum sağlığına yardımcı yaşam becerilerinin geliştirilmesi gibi sağlık okuryazarlığını iyileştirmek için tasarlanmış bir iletişim şeklini içerir.
- Kaynak:TC. SB. Sağlıkın Teşviki GM.

Sağlık eğitimi yalnızca bilginin paylaşımı ile değil aynı zamanda *sağlığı iyileştirmek için gerekli motivasyon*, beceri ve güvenin teşvik edilmesi ile de ilgilidir.

- Sağlık eğitimi;
 - Sağlığı etkileyen temel sosyal, ekonomik ve çevre koşullarına,
 - Bireysel risk faktörleri ve risk davranışlarına
 - Sağlık hizmetleri sisteminin kullanımına ilişkin bilginin paylaşılmasını içerir.
- Böylece, sağlık eğitimi, sosyal, ekonomik ve çevresel *sağlık belirleyicilerini ele alma şeklinin politik uygulanabilirliği ve organizasyonel olasılıklarını gösteren* bilgi paylaşımı ve beceri gelişimini içerebilir.

Sağlığın desteklenmesi

- Belli bir sağlık amacı veya programı için politik taahhüt, politik destek, sosyal kabul ve sistem desteği kazanmak için tasarlanmış bireysel ve sosyal eylemlerin kombinasyonu.
- Kaynak: Sağlık ve Gelişim İçin destek Stratejileri hakkında Kurumlar Arası Toplantı Raporu: Eylemde İletişimin Geliştirilmesi. DSÖ, Cenevre, 1995

Sağlığın desteklenmesi

- Destek, kitle iletişim ve multi-medya araçlarının kullanımı, doğrudan politik lobi yapılması ve çıkarların tanımlanmış konular etrafında toplanması vasıtasıyla toplumun harekete geçirilmesi dâhil pek çok şekilde olabilir.
- *Sağlık çalışanları, toplumun her seviyesinde destek vermekten sorumludur.*

Sağlığı destekleyici etkinliklerle

- Tüm kanserlerin %18 i ve Akciğer kanserlerinin %80 i toplumda sigara iğiminin azaltılması ile nlenebilir.
(Armstrong, 1989)

Epidemiyoloji

- Epidemiyoloji, belli nüfuslarda sağlık durumu ve olaylarının dağılımının ve belirleyicilerinin incelenmesi ve bu çalışmanın sağlık problemlerinin kontrol edilmesine uygulanmasıdır.
- Kaynak: Last, JM. Epidemiyoloji Sözlüğü. BK, 1988

Epidemiyoloji

- Epidemiyoloji bilgisi, özellikle bireysel, nüfus ve/veya fiziksel çevre risklerini tanımlayan bilgilerin hastalık önleme faaliyetlerine temel oluşturur.
- Yaygınlık/sıklık -----→ İhtiyaçlar

Sağlıkta Hakkaniyet

- Hakkaniyet adalet demektir. Sağlıkta adalet ise, insanların ihtiyaçlarının, refah fırsatlarının dağılımını yönlendirmesi anlamına gelir.
- Kaynak: Sağlıkta ve sağlık hizmetlerinde hakkaniyet. DSÖ, Cenevre, 1996

Sağlıkta Hakkaniyet

- DSÖ' nün küresel Herkes İçin Sağlığa erişme stratejisi, temel olarak, nüfuslarda ve nüfuslar arasında ve ülkeler arasında sağlıkta daha fazla hakkaniyet sağlamaya yöneliktir.
- Bunun anlamı, herkesin, sağlık kaynaklarına eşit ve adil erişim vasıtasıyla, kendi sağlıklarını geliştirmek ve sürdürmek için eşit fırsata sahip olmasıdır.

Sağlıkta Hakkaniyet

- Sağlıkta hakkaniyet ile sağlık durumunda eşitlik aynı değildir.
- Bireyler ve nüfuslar arasında sağlık durumunda eşitsizlikler olması, genetik farklılıkların, farklı sosyal ve ekonomik şartların kaçınılmaz sonuçları veya kişisel yaşam tarzı seçiminin bir sonucudur.

Sağlık davranışı

- Asıl veya algılanan sağlık durumundan bağımsız olarak sağlığı teşvik etmek, korumak veya sürdürmek amacıyla, objektif olarak bu amaç için etkili olup olmasa da, birey tarafından gerçekleştirilen herhangi bir faaliyet.
- **RİSK DAVRANIŞI:** Belli bir hastalık veya sağlığın kötüleşmesine artan duyarlılık ile ilişkili olduğu kanıtlanan spesifik davranış şekilleri.
- Kaynak: Sağlığın Teşviki ve Geliştirilmesi Sözlüğü, 1986

Ulusal Sağlık Hizmeti

- Bireysel sağlık hizmetlerinin, yasal bir hak olarak bir ÷lkede tüm insanları kapsayacak şekilde yaygınlaştırıldığı bir sistemdir.
- Bu tür bir sağlık hizmeti, sağlık açısından sosyal güvenliğin en gelişmiş şekli ya da tüm bireylerin yasal bir hak olarak sağlık hizmetlerinden yararlanması anlamına gelir.

Halk sağlığı

- Toplumun organize çabası vasıtasıyla sağlığın teşviki ve geliştirilmesi, hastalıkların önlenmesi ve yaşamın uzatılması bilim ve sanatı.
- Kaynak: "Acheson Raporu" Londra, 1988

Halk sağlığı

- Halk sağlığı, *sağlığın teşviki ve geliştirilmesi, hastalık önleme ve diğer sağlık müdahalesi şekilleri vasıtasıyla* tüm nüfusta sağlığın geliştirilmesini, yaşamın uzatılmasını ve *yaşam kalitesinin artırılmasını amaçlayan sosyal ve politik bir kavramdır*

Toplum Sağlığı

- Toplum sağlığı, kamusal ya da özel kuruluşlarca yürütülmesi göz önüne alınmaksızın, herhangi bir toplulukta uygulanan kişisel ve çevresel sağlık hizmetlerinin tümüdür.

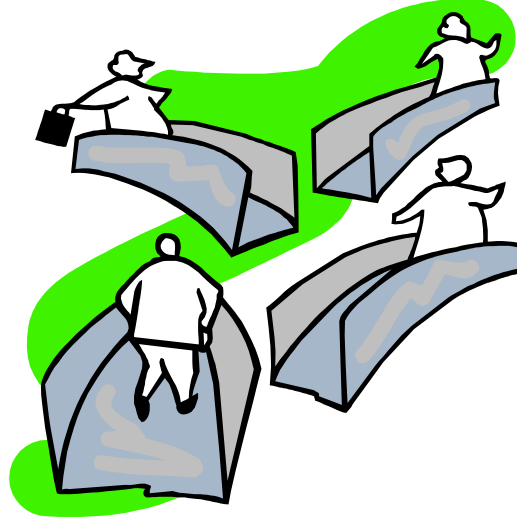
Halk Sağlığının Tanımı

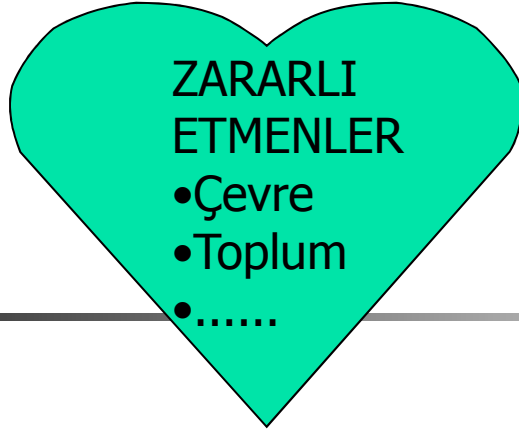
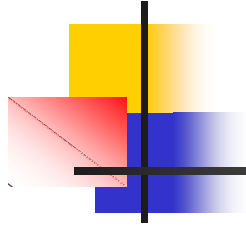
Halk Sağlığı, organize edilmiş toplum çalışmaları sonunda;

- evre sağlığı koşulları düzelterek
- Bireylere sağlık bilgisi vererek
- Bulaşıcı hastalıkları önleyerek
- Hastalıkların erken tanı ve koruyucu tedavisini sağlayacak sağlık örgütleri kurarak
- Toplumsal alışmaları her bireyin sağlığını sürdürecek bir yaşam düzeyini sağlayacak biçimde geliştirerek hastalıklardan korunmayı, yaşamın uzatılmasını, beden ve ruh sağlığı ile çalışma gücünün arttırılmasını sağlayan bir bilim ve sanattır.

Herkese görev düşüyor

- Toplumların sağlık düzeylerini yükseltmede pek çok kişinin rolü ve sorumluluğu vardır.

- Çevremizde sağlığımızı etkileyen çok çeşitli faktörler vardır.
- Bu faktörleri bilmek, onların zararlı etkilerinden korunmak ve bu faktörlerin etkilerini yok etmeyi başarabilmek gerekmektedir.

Sağlığın belirleyicileri

- Bireylerin ve nüfusların sağlık durumunu belirleyen kişisel, sosyal, ekonomik ve çevresel faktörler.
- Sağlığı etkileyen faktörler birden fazla ve interaktiftir.

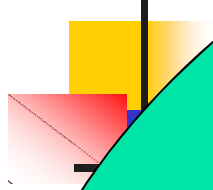

Sağlığın belirleyicileri

- *Ayrıca gelir ve sosyal statü, eğitim, istihdam, çalışma koşulları, uygun sağlık hizmetlerine erişim ve fiziksel çevre gibi faktörlere ilişkin olan, potansiyel olarak değiştirilebilir sağlığın belirleyicilerinin hepsini ele almak amaçlı eylem ve destek ile ilgilidir.*
- *Bunlar bir araya geldiğinde sağlık üzerinde etki eden farklı yaşam koşullarını oluşturur. Sağlık durumunu belirleyen bu yaşam tarzları ve yaşam koşullarında değişiklik yapılmasının ara sağlık çıktıları olduğu düşünülmektedir.*

TOPLUM SAĞLIĞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

YER VE ZAMAN

Doğal çevre (Hava, su kalitesi, iklim sıcaklık, topografi, çevresel kirlenmeler, hayvan ve bitkiler vb)

Yaşanılan Yer (Ev, işyeri, okul, ulaşım, haberleşme vb)

Biyolojik Özellikler (Yaş, cinsiyet)

Sosyal faktör (Bağlılık, sosyal değişim, destek)

Kültürel Faktörler (Normlar, değerler, din, ırkçılık, ayrımcılık, rekabet, işbirliği)

Sağlık hizmetleri (Yapısı, personel tipi ve sayısı, hizmetin kapsamı ve ulaşılabilirliği, maliyeti vb)

Toplum sağlığı

Politik faktörler (Sosyal, ekonomik, eğitim, çevreye yönelik yasalar, politikalar, katılım)

Ekonomik kaynaklar (Gelir, iş durumu, gelir eşitsizliği, eğitim)

Topluma sunulan hizmetler (su, çöp, hava kirliliği, risk gruplarına yönelik hizmetler)

Yaşam biçimi ve sağlık davranışları (beslenme, fiziksel aktivite, cinsel yaşam, madde kullanımı, sigara, şiddet, sağlık bilgisi)

-2-

Sağlığın Korunması, Yükseltilmesi ve Sağlık Politikaları

SAĞLIĞI BELİRLEYEN FAKTÖRLER

Yrd. Doç. Dr. Figen Işık Esenay

Ankara Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği